

KOVÁCS ÁRPÁD EGYETEMI TANÁR, SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS ELNÖK
MAGYAR KÖZGAZDASÁGI TÁRSASÁG ELNÖK

GAZDASÁG ÉS KÖLTSÉGVETÉS

2013 ŐSZ

Tartalom

---

1. A 2013. évi költségvetés megvalósításának gazdasági környezete:

- a külső környezet változása;**
- a fő makrogazdasági változókra adott prognózisok és azok teljesülése;**
- a várható tendenciák;**

2. A költségvetés folyamatainak főbb jellemzői a Költségvetési Tanács határozatainak és azt alátámasztó indoklásoknak a tükrében

Tartalom

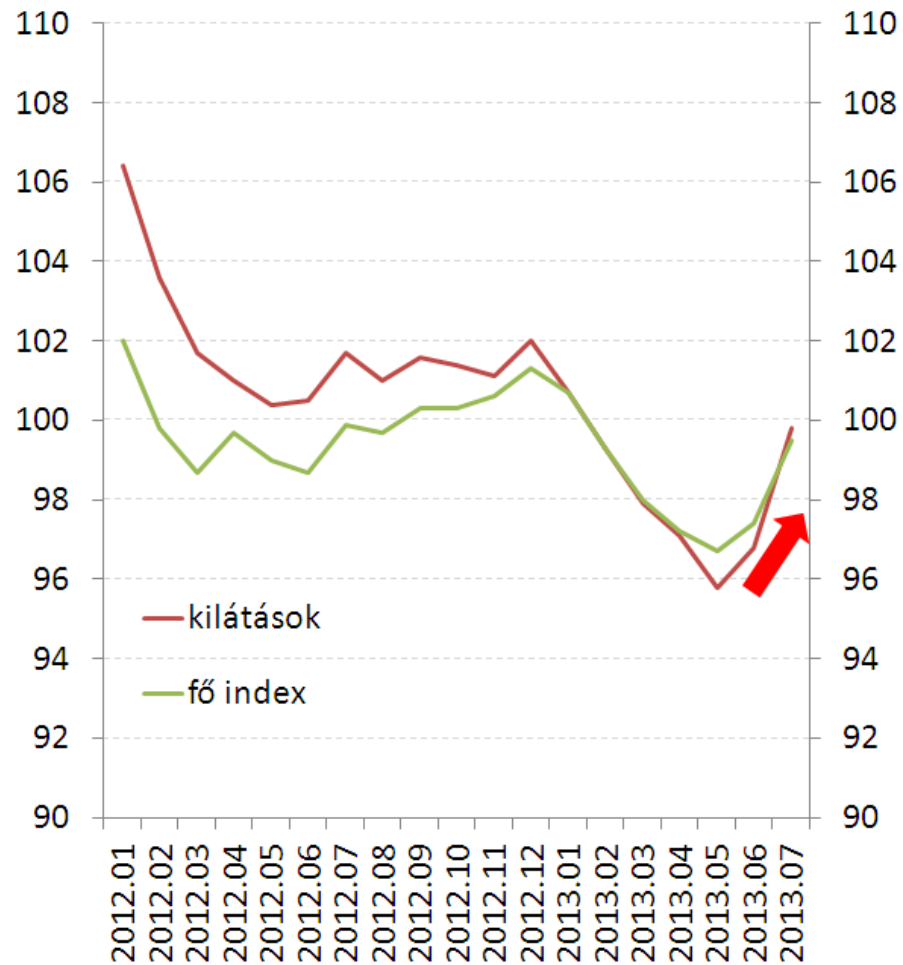
1. A 2013. évi költségvetés megvalósításának gazdasági környezete:

- a külső környezet változása;**
- a fő makrogazdasági változókra adott prognózisok és azok teljesülése;**
- a várható tendenciák;**

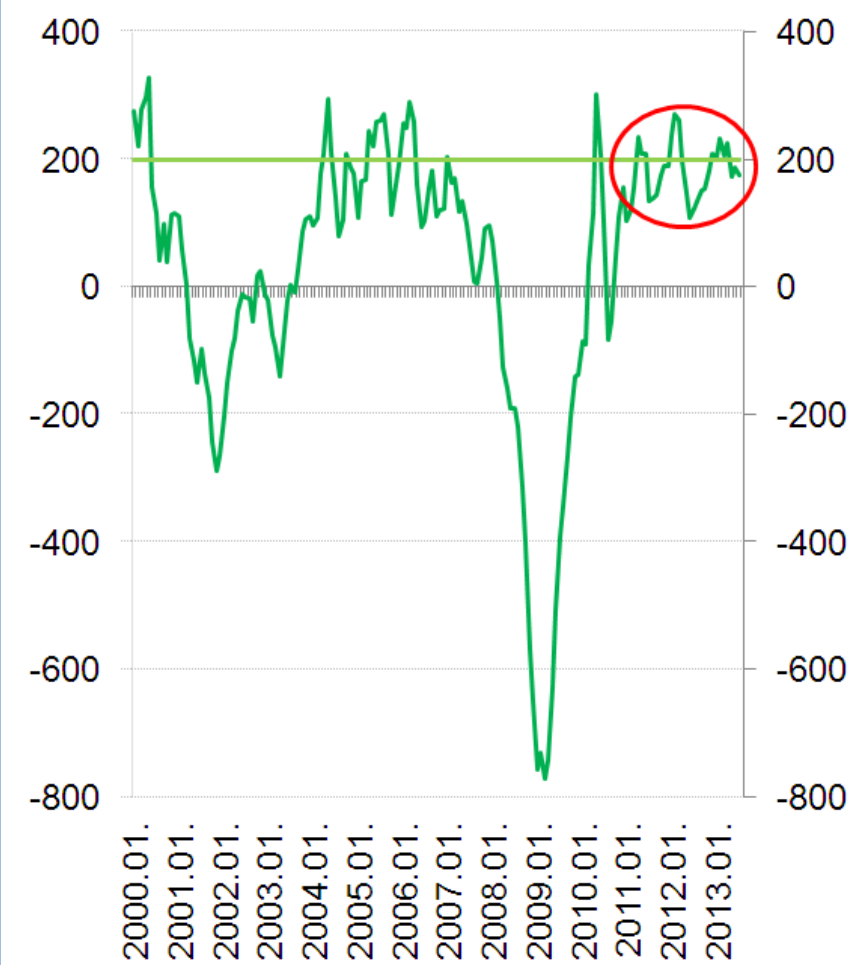
2. A költségvetés folyamatainak főbb jellemzői a Költségvetési Tanács határozatainak és azt alátámasztó indoklásoknak a tükrében

Az eurózóna fejlett országaiban és az USA-ban javultak a konjunktúra kilátások az elmúlt hónapokban. Most sokan azt gondolják, hogy eddigi tőkepiaci optimizmus forrása, a laza pénzügypolitika, szigorodni fog.

A német IFO konjunktúra index alakulása (pont)

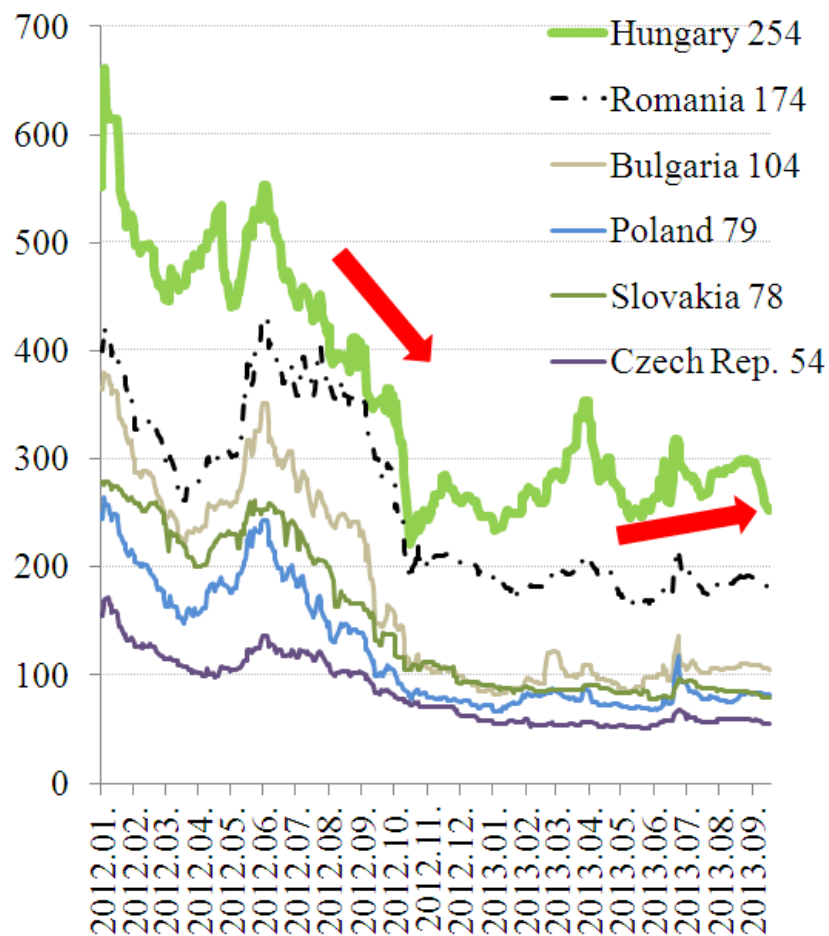

Az amerikai foglalkoztatottság változása (%)

A fejlett országok jegybankjainak monetáris szigorításától való félelem miatt 2013 májusa óta a régiós országokban emelkedtek a felárak. A magyar hozamok is emelkedtek az elmúlt hónapokban.

A CDS-felár alakulása (bázispont)

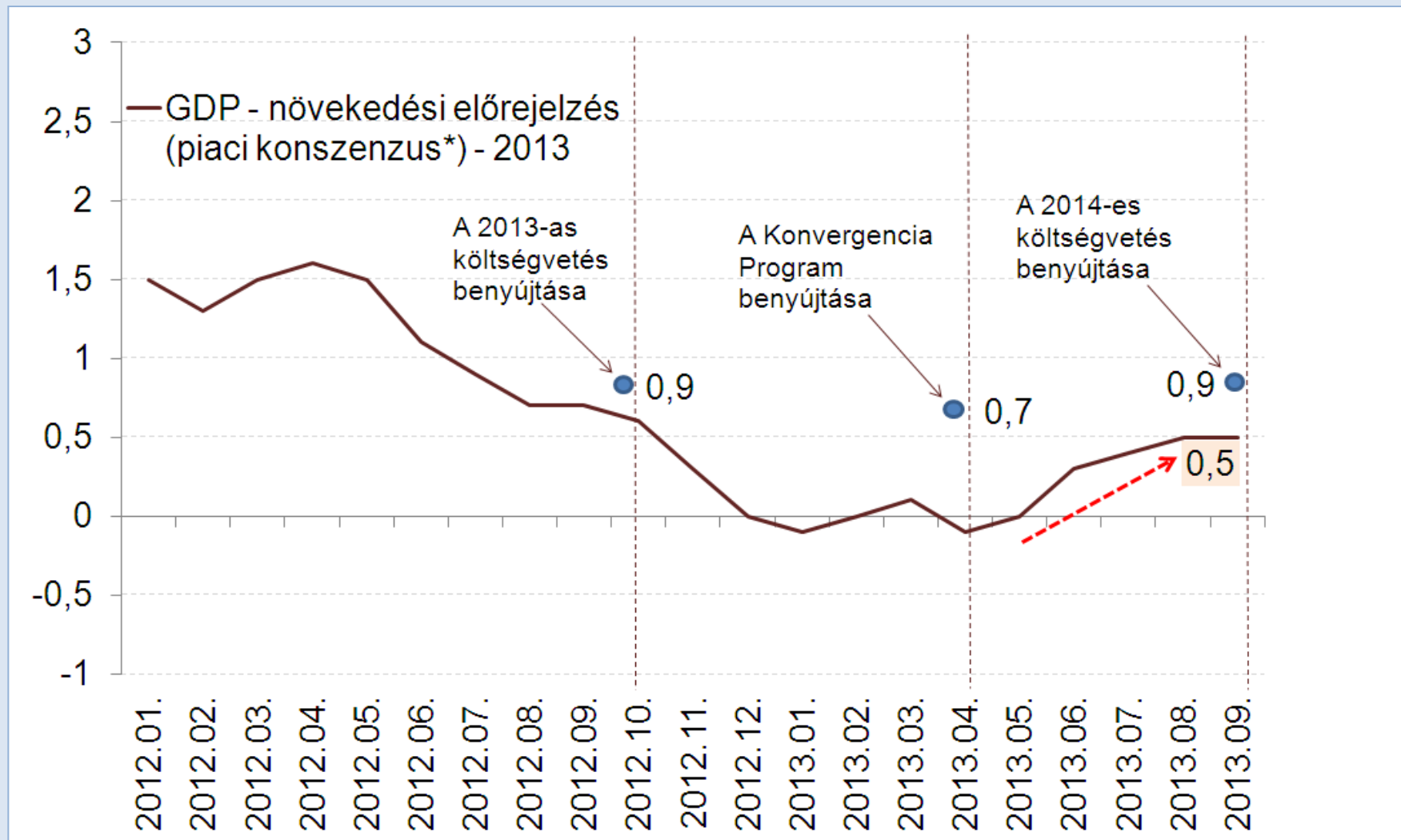
A 10 éves államkötvény hozama (%)

Forrás: ÁKK, Reuters, megj: az amerikai jegybank szeptemberben elhalasztotta a QE3 program kivezetésének elindítását, ez átmeneti megnyugvással járt

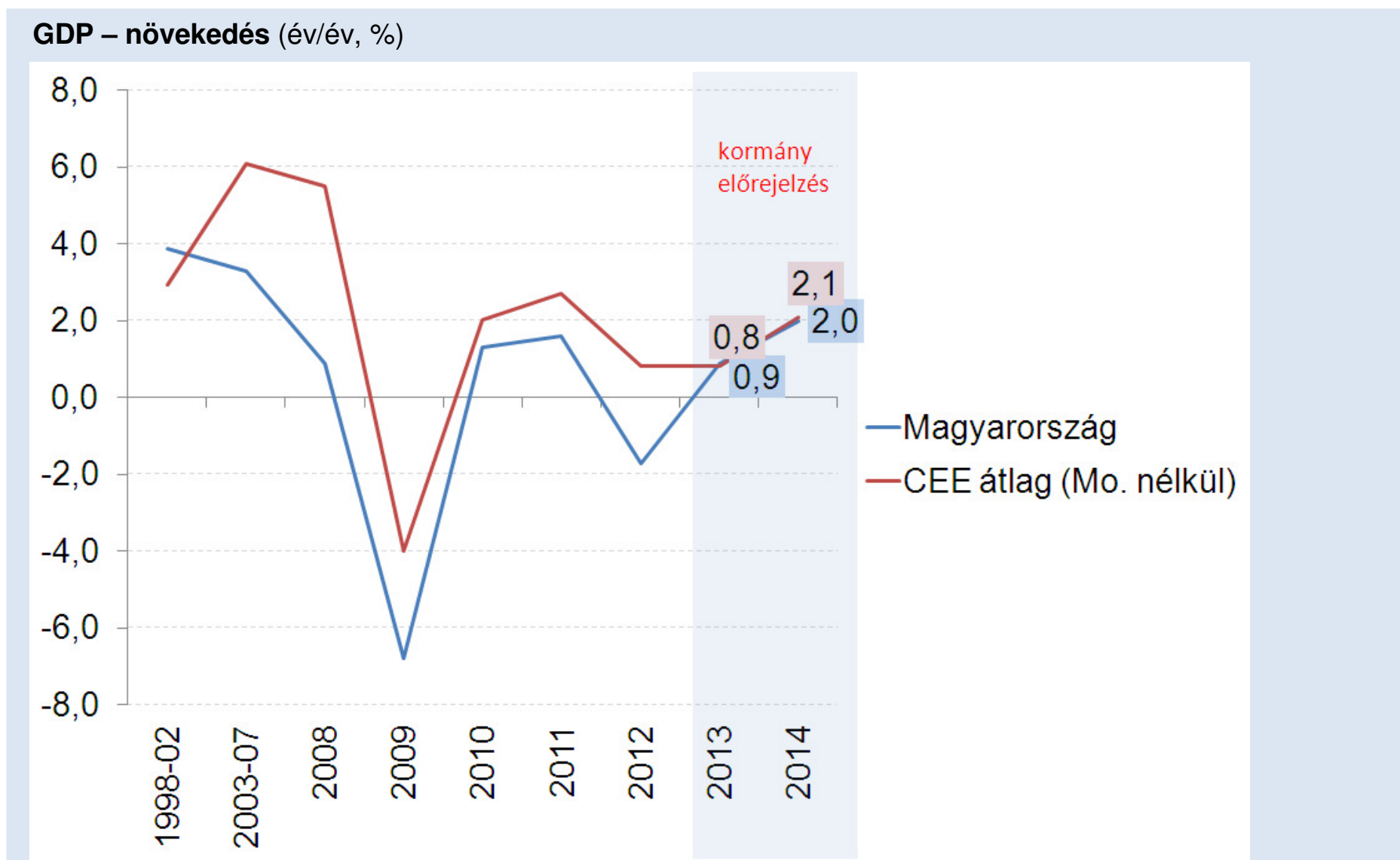
A konjunktúra kilátások ma hazánkban is kedvezőbbek, mint néhány hónapja: a piaci szereplők 2013-as növekedési várakozása egyre közelebb került a kormány GDP-előrejelzéséhez.

GDP - növekedési várakozások 2013-ra az egymást követő hónapokban (év/év, %)

Forrás: NGM, 2014-es költségvetési törvényjavaslat, *: Consensus Economics piaci elemzői felmérés (2013. szeptember)

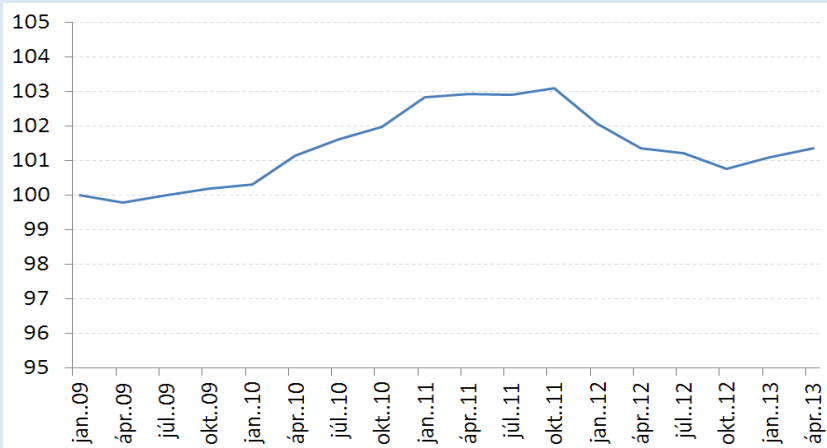
A kormány várakozása szerint a gazdasági növekedés egy évtized után először elérheti a többi régiós ország átlagát.

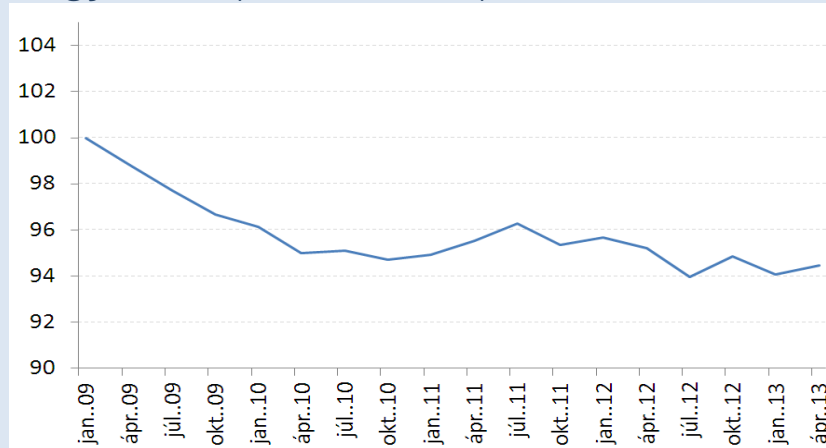
Forrás: Eurostat, Európai Bizottság, 2014-es költségvetési törvényjavaslat; CEE országok: Bulgária, Csehország, Románia, Lengyelország, Szlovákia

A jól teljesítő export mellett lassan a fogyasztás is erőre kaphat, ami hozzájárulhat a gyorsuló növekedéshez.

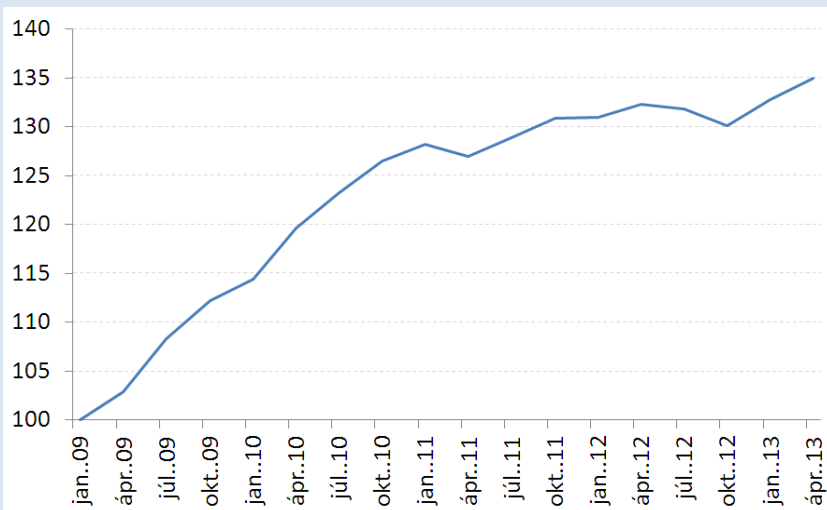
GDP (2009Q1 = 100)

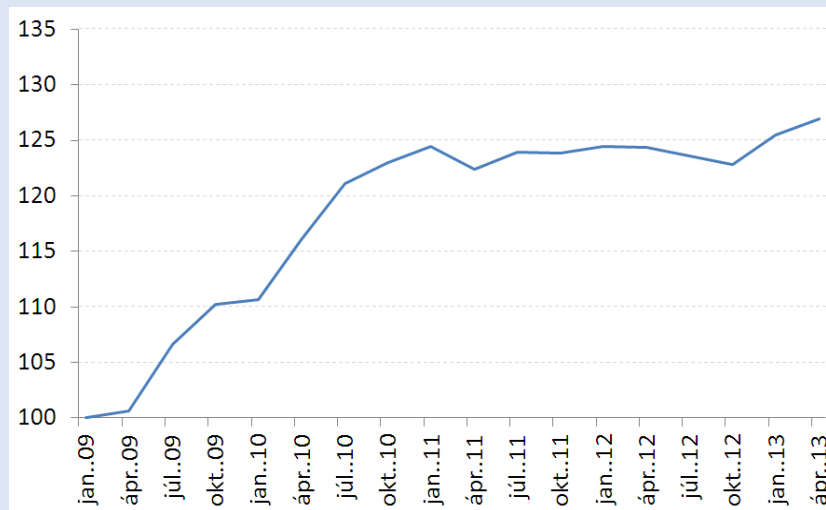
Fogyasztás (2009Q1 = 100)

Export (2009Q1 = 100)

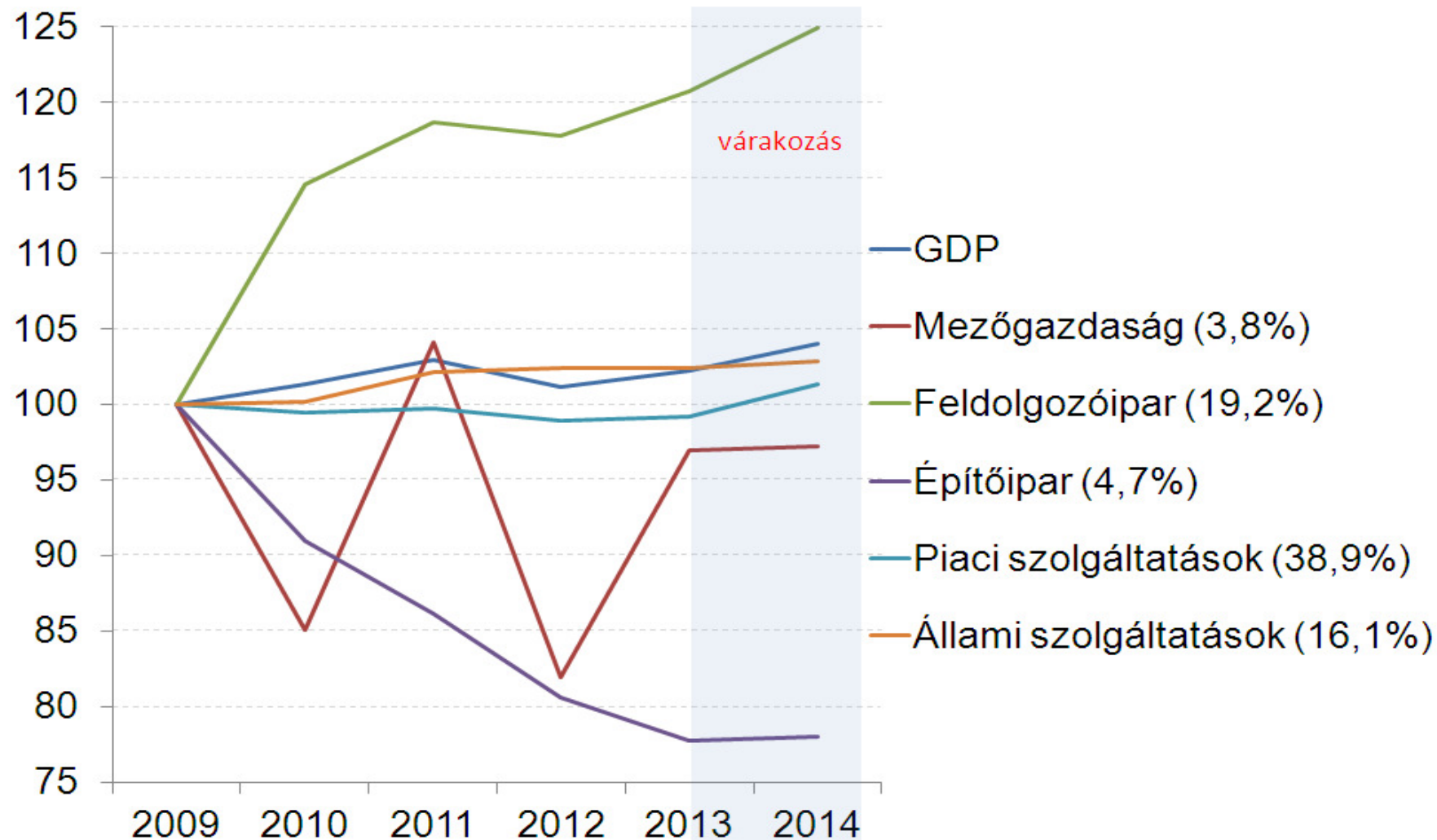
Import (2009Q1 = 100)

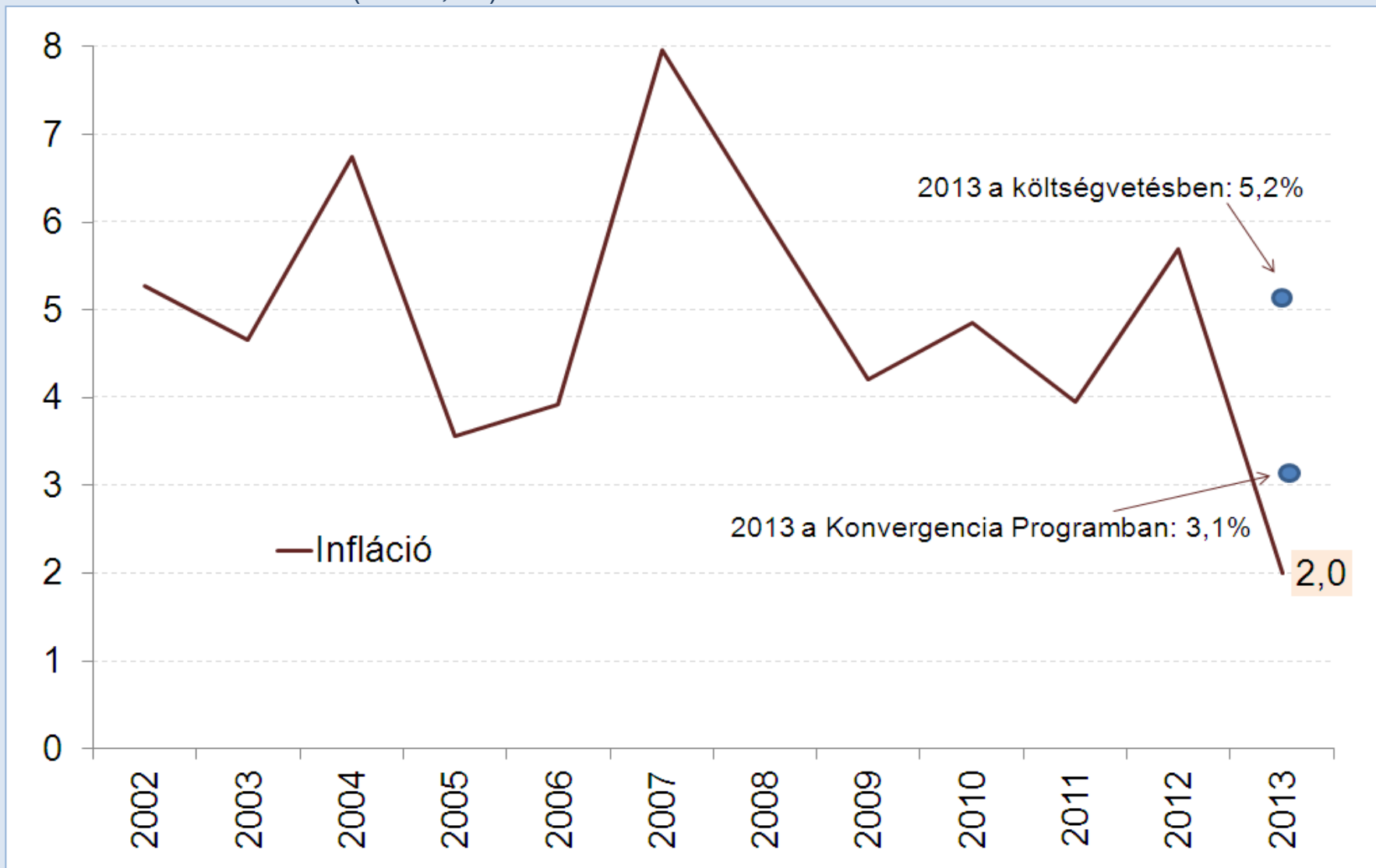
Az egyes gazdasági ágak közül a feldolgozóipar továbbra is jól teljesíthet, az építőiparban pedig megállhat a zuhanás. A piaci szolgáltatások volumene várhatóan emelkedik, az állami szolgáltatások stagnálhatnak.

GDP ágazati adatok (2009 = 100; a kategóriák súlya 2009-ben, változatlan áron)

Az infláció alakulása nagyon kedvező 2013-ban, de ez egyúttal kockázatokat is jelent a költségvetési bevételekre nézve.

Az infláció alakulása (év/év, %)

Végül az általunk februárban 2013-as költségvetési kockázatnak tekintett mérték realizálódik. A kockázatokat a tartalékok, a koncessziós bevétel, a két kiigazítás és a munkahelyvédelmi akcióterv alacsonyabb igénybevétele kompenzálhatja.

Tétel	Februárban érzékelt kockázat (mrd ft)	Most érzékelt kockázat (mrd ft)	
<u>I. Technikai kockázatok</u>			
E-útdíj	-75	0	} Technikai tételek
Felsőoktatáshoz és közoktatáshoz kapcsolódó plusz kiadások	-30	-10	
Minimálbéremelés átvállalása	-10	-10	
Államkincstári tranzakciók illeték	-60	-56	
Az uniós társfinanszírozás csökkentése 15%-ról 5%-ra	-55	-55	
Pénztárgépek bekötése az adóhatósághoz	-95	-71	
További fehéredés	-60	-60	
A múltbeli uniós pályázatok miatt fizetendő pénzügyi korrekció (várakozás)		-75	
Az általános tartalék elköltése		-100	
A szeptemberi kiadásnövelés		-85	
Összes technikai kockázat	-385	-522	
<u>II. A makrogazdasági folyamatokhoz köthető kockázatok</u>			
ÁFA	-222	-234	} Makrogazdasági folyamatokhoz köthető tételek
Játékadó	-19	-22	
Közműadó	-15	-15	
Társasági adó	-35	-11	
SZJA, járulékok	-60	-75	
Energiaellátók különadója		-19	
Jövedéki adó		-25	
Bányajáradék		-32	
Megtakarítás a szociális kiadásokon (pl. korhatár alatti ellátás)		+74	
Összes makrogazdasági kockázat	-351	-359	
I. + II. Kockázatok mindösszesen	-736	-881	
<u>III. A kockázatok ellentételezése</u>			
Szabad tartalékok a költségvetésben	+400	+400	} A kockázatok ellentételezése
Általános tartalék a költségvetésben	+100	+100	
A májusi és júniusi kiigazítás		+169	
A vártnál nagyobb koncessziós bevétel		+56	
A munkahelyvédelmi akcióterv új adóinak alacsonyabb igénybevétele	+30	+150	
Összes ellentételezés	530	875	
I. + II. + III. A kockázatok és ellentételezések egyenlege	-206	-6	

Megj.: A költségvetési egyenleget befolyásoló tényezőket nem teljes körűen mutatja be a táblázat, további technikai kockázatot jelent az MVM és az MFB tőkeemelésének elszámolása (összesen 171 milliárd forint)

A költségvetési törvénytervezetben vázolt gazdasági pálya tartható.

A főbb makrogazdasági mutatók a különböző előrejelzések alapján, %-ban

Megnevezés	2012	2013					2014				
	Kor- mány	Kor- mány	Száz ad- vég	GKI	Üzleti szereplők		Kor- mány	Száz ad- vég	GKI	Üzleti szereplők	
					A	B				A	B
	Elő- zetes tény	Várható					Előrejelzés/beclsés				
1. GDP növekedése	-1,7	0,9	0,5	0,3	0,5	0,7	2,0	1,8	1,3	1,9	1,7
2. Háztartások fogyasztása	-1,9	0,1	0,3	0,5	0,6	0,5	1,5	1,5	1,5	2,1	1,7
3. Közösségi fogyasztás	0,0	0,0	▪	▪	-0,8	-0,6	0,0	▪	▪	0,0	0,1
4. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-3,8	0,2	-0,1	0,0	0,3	-1,8	5,9	1,7	2,0	3,0	3,7
5. Fogyasztói árindex (éves átlag)	5,7	1,9	1,8	1,9	1,7	2,0	2,4	2,7	2,5	2,9	1,7
6. Államháztartás hiánya (ESA95)	-1,9	-2,9	-2,6	-3,0	-2,9	-2,7	-2,9	-2,6	-2,9	-3,1	-3,0

Forrás: 2014. évi költségvetési törvényjavaslat tervezete, GKI/Századvég kutatás a KT számára, üzleti beclsés

A hiánycélok teljesíthetőek, de ehhez 2014-et illetően nincsen tér érdemi költségvetési lazításra.

A költségvetés kiadásainak, bevételeinek és hiányának alakulása (a GDP %-ában)

A KORMÁNYZATI SZEKTOR BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI TÚLZOTT HIÁNY ELJÁRÁS (AZ ESA95 SZERINT)

Magyarország

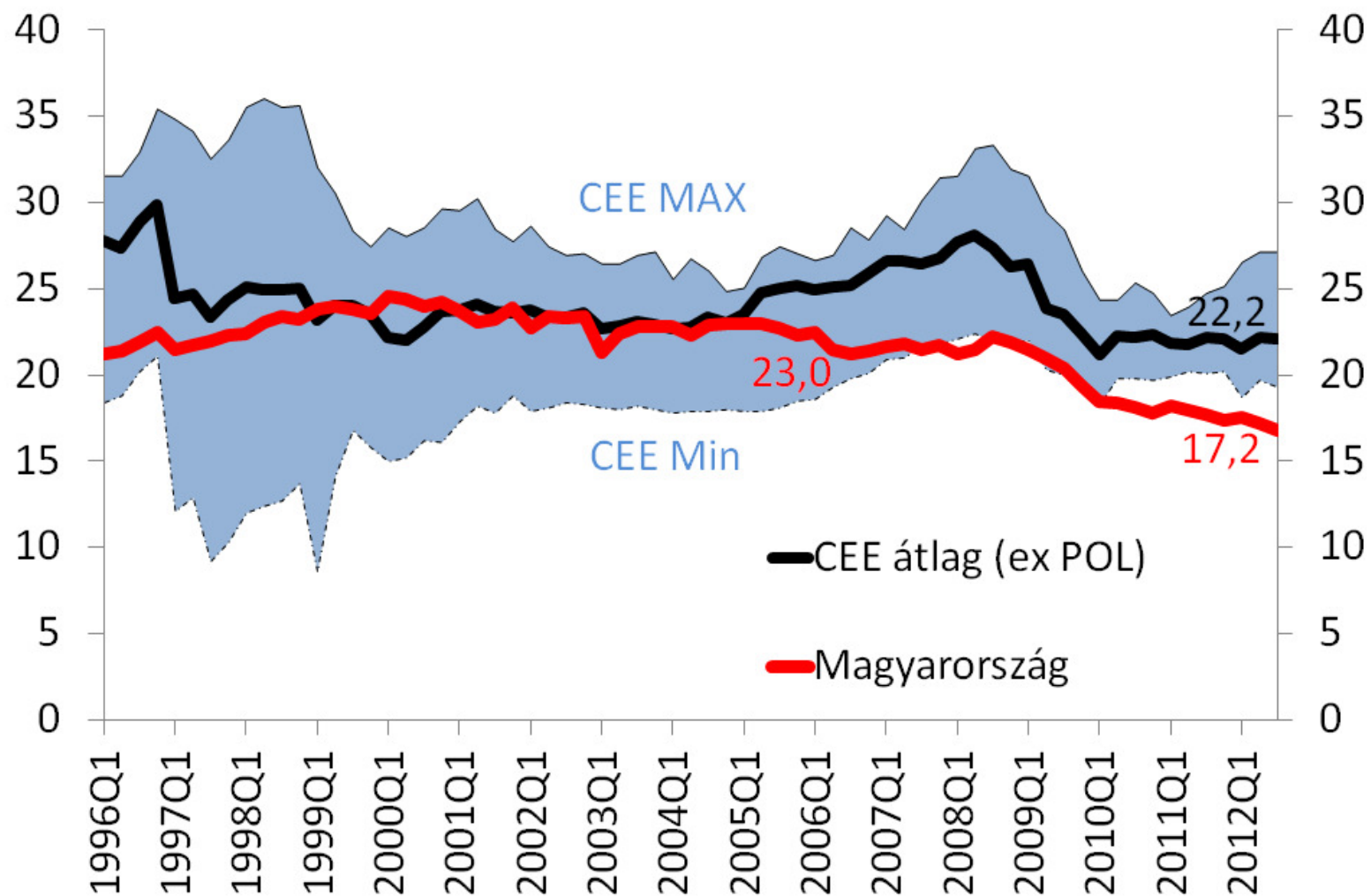
(a GDP %-ában)

	2009	2010	2011	2012	Saját becslés		Kormány	
					2013	2014	2013	2014
1. Termelési és importadók	16,6%	17,0%	16,7%	18,0%	18,3%	18,1%	18,9%	18,5%
2. Folyó jövedelem, -vagyonadók stb.	9,9%	8,0%	6,4%	6,9%	6,8%	6,7%	6,9%	7,0%
3. TB-hozzájárulások (kapott)	13,3%	12,2%	13,2%	13,2%	13,1%	13,0%	12,8%	12,8%
4. Ebből: Tényleges TB-hozzájárulások	13,2%	12,1%	13,1%	13,1%	13,0%	12,9%	12,7%	12,7%
5. Egyéb folyó bevétel (árbevétellel együtt)	5,5%	5,4%	5,0%	5,3%	5,3%	5,3%	4,9%	4,6%
6. Összes folyó bevétel	45,4%	42,7%	41,3%	43,5%	43,5%	43,2%	43,6%	43,0%
10. Munkavállalói jövedelem	11,5%	11,0%	10,2%	9,9%	10,0%	10,3%	9,6%	10,2%
11. Folyó termelőfelhasználás	7,8%	7,8%	7,4%	7,6%	7,7%	7,8%	7,7%	7,7%
12. Pénzbeni társadalmi juttatások	16,5%	15,9%	15,5%	15,4%	15,4%	14,9%	15,3%	14,9%
13. Piaci term.-től vásárolt természetbeni juttatások	2,9%	2,6%	2,6%	2,2%	2,1%	2,0%	2,2%	2,1%
14. Kamatok (fizetett)	4,7%	4,1%	4,1%	4,2%	4,1%	3,8%	4,1%	3,8%
15. Támogatások	1,0%	1,1%	1,2%	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,1%
16. Egyéb folyó kiadás	2,6%	2,5%	2,6%	3,1%	3,6%	3,3%	3,9%	3,8%
17. Összes folyó kiadás	47,1%	45,0%	43,7%	43,7%	44,2%	43,4%	44,1%	43,5%
18. Bruttó megtakarítás	-1,7%	-2,3%	-2,3%	-0,2%	-0,7%	-0,2%	-0,5%	-0,5%
19. Tőkefinanszírozás (kapott)	1,5%	2,7%	12,4%	3,0%	3,0%	2,7%	3,4%	4,1%
20. Összes bevétel	46,9%	45,4%	53,8%	46,5%	46,5%	45,9%	46,9%	47,1%
21. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	3,1%	3,4%	3,0%	3,0%	3,3%	3,7%	3,9%	4,8%
22. Egyéb tőke kiadás	1,3%	1,3%	2,8%	1,7%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%
23. Összes kiadás	51,5%	49,7%	49,5%	48,4%	49,2%	48,8%	49,6%	49,8%
24. Adóteher	40,1%	37,9%	37,0%	38,8%				
25. EDP - Nettó hitelnyújtás (+) vagy nettó hitelfelvét (-)	-4,6%	-4,3%	4,3%	-1,9%	-2,7%	-2,9%	-2,7%	-2,7%
+1 Swap és FRA műveletek eredménye	-0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%	
+2 Kamat (swap és FRA műveletekkel)	4,6%	4,2%	4,2%	4,3%	4,3%	3,9%	4,2%	
+3 ESA - Nettó hitelnyújtás (+) vagy nettó hitelfelvét (-)	-4,6%	-4,4%	4,2%	-2,0%	-2,9%	-3,0%	-2,8%	

Forrás: KSH, Európai Bizottság (http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/gen_gov_data/documents/2013/spring2013_country_en.pdf; 107. oldal), saját becslés, a kormány számai a Konvergencia Program adatai, ekkor a 2014-es hiánycél 2,7% volt, azóta ez 2,9%-ra emelkedett

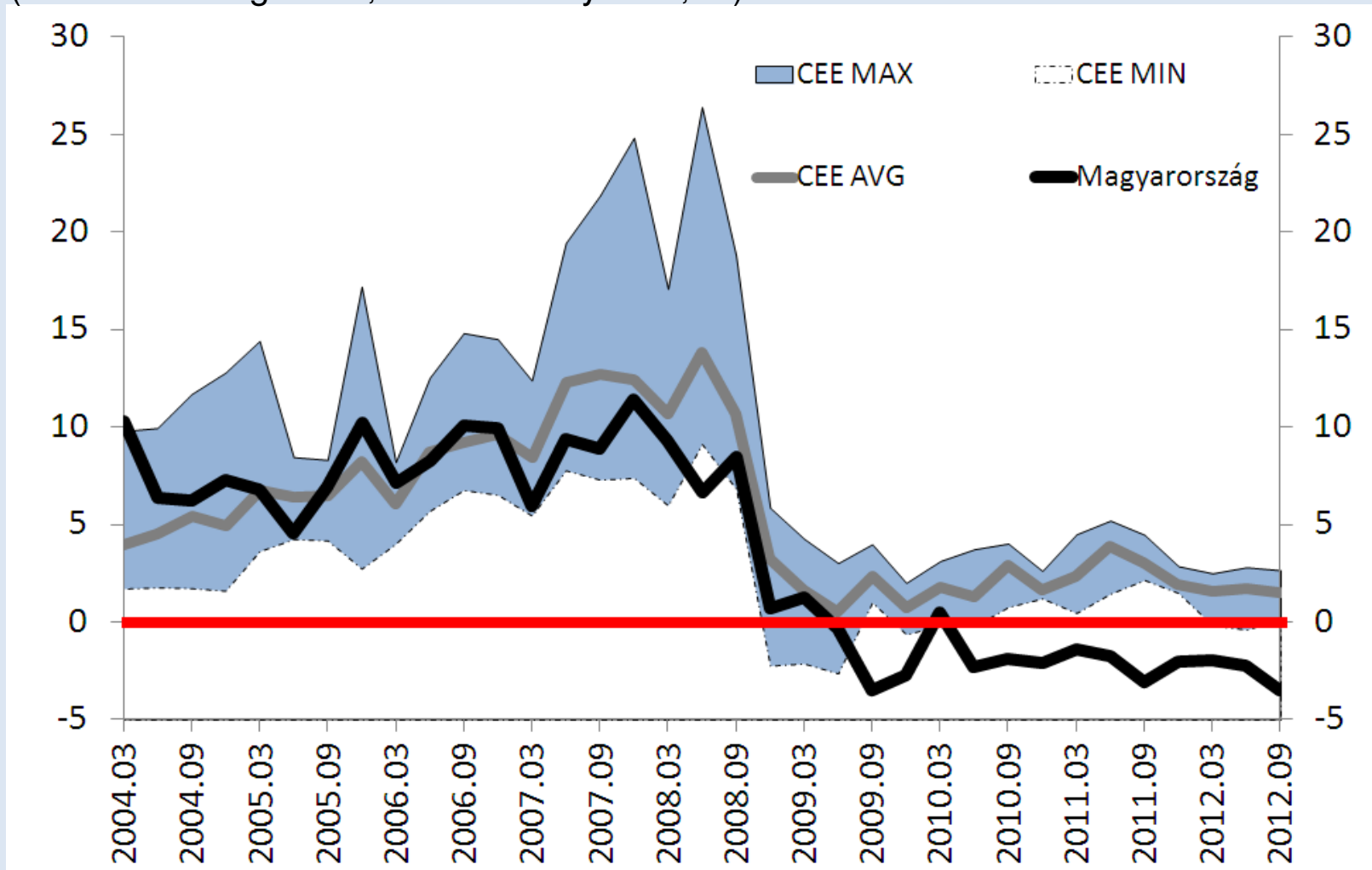
Strukturális probléma (1): a beruházási ráta nálunk a legalacsonyabb a régióban

A beruházások a GDP-arányában (%)

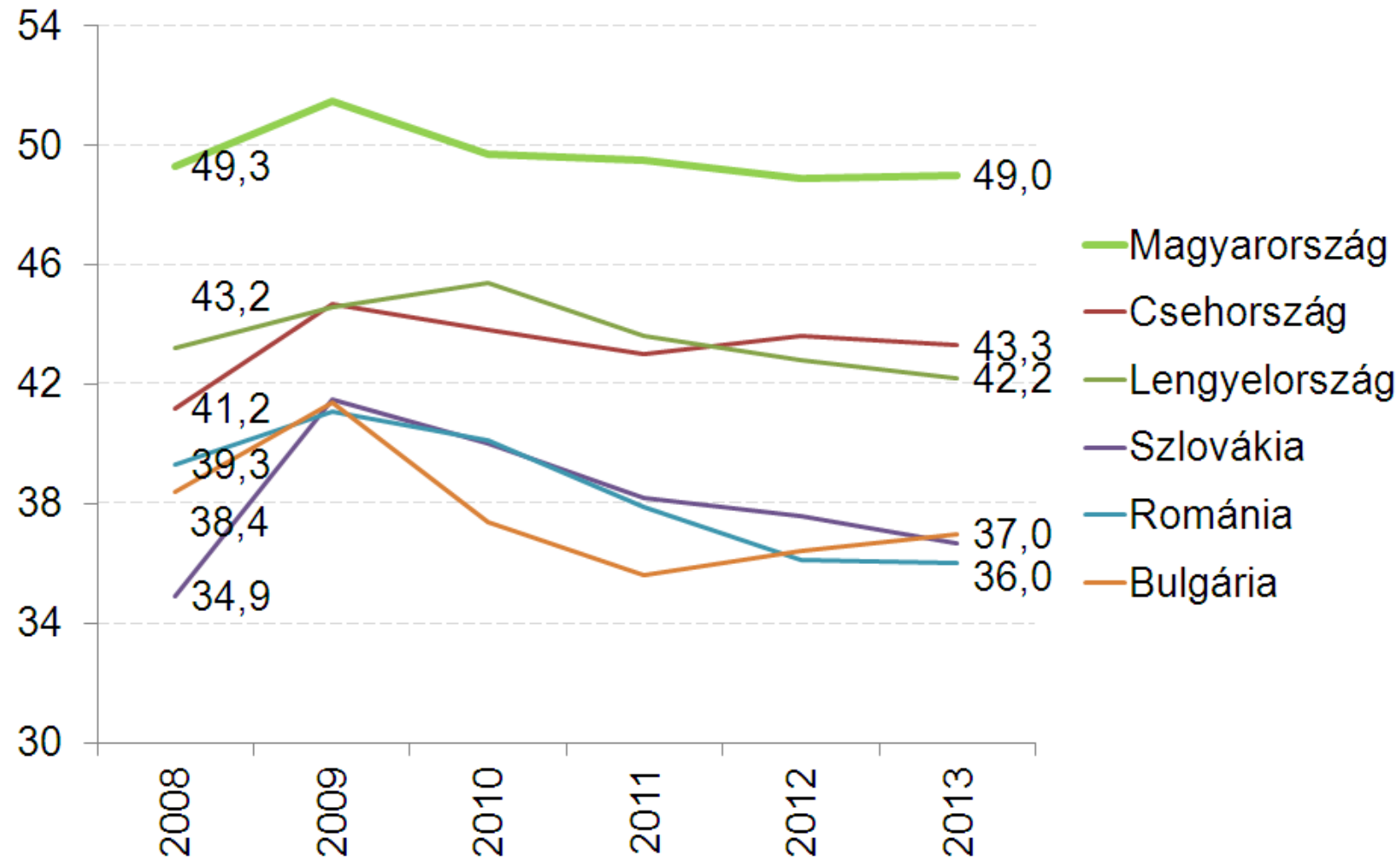
Strukturális probléma (2): a régióban nálunk a legalacsonyabb a hitelezési aktivitás

A bankszektor nettó kihelyezése a magánszektor felé
(szezonálisan igazítva, a GDP-arányában, %)

Strukturális probléma (3): régiós összevetésben továbbra is magas a költségvetés összes kiadása

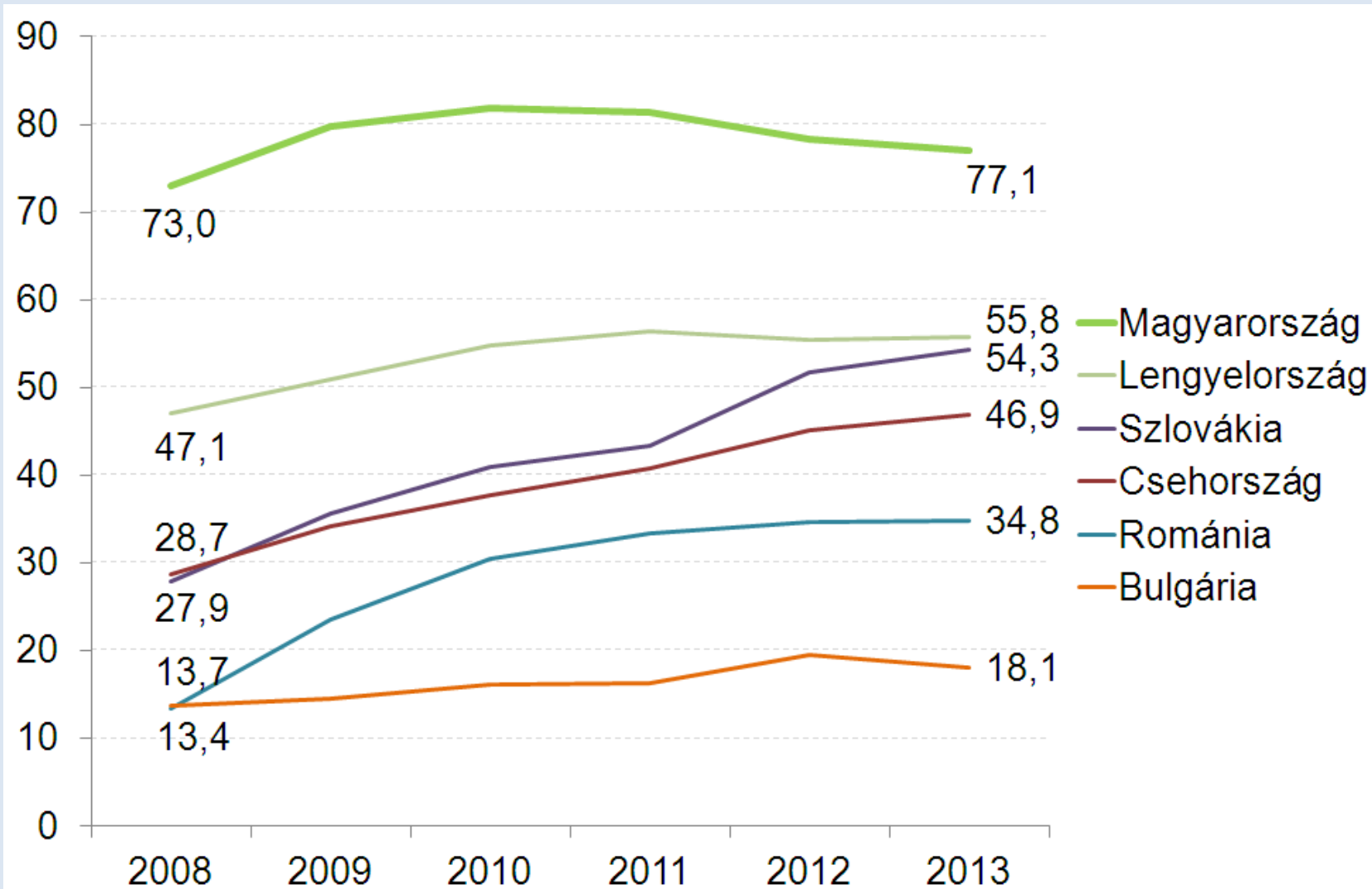
Az államháztartás kiadási főösszege (a GDP %-ában)

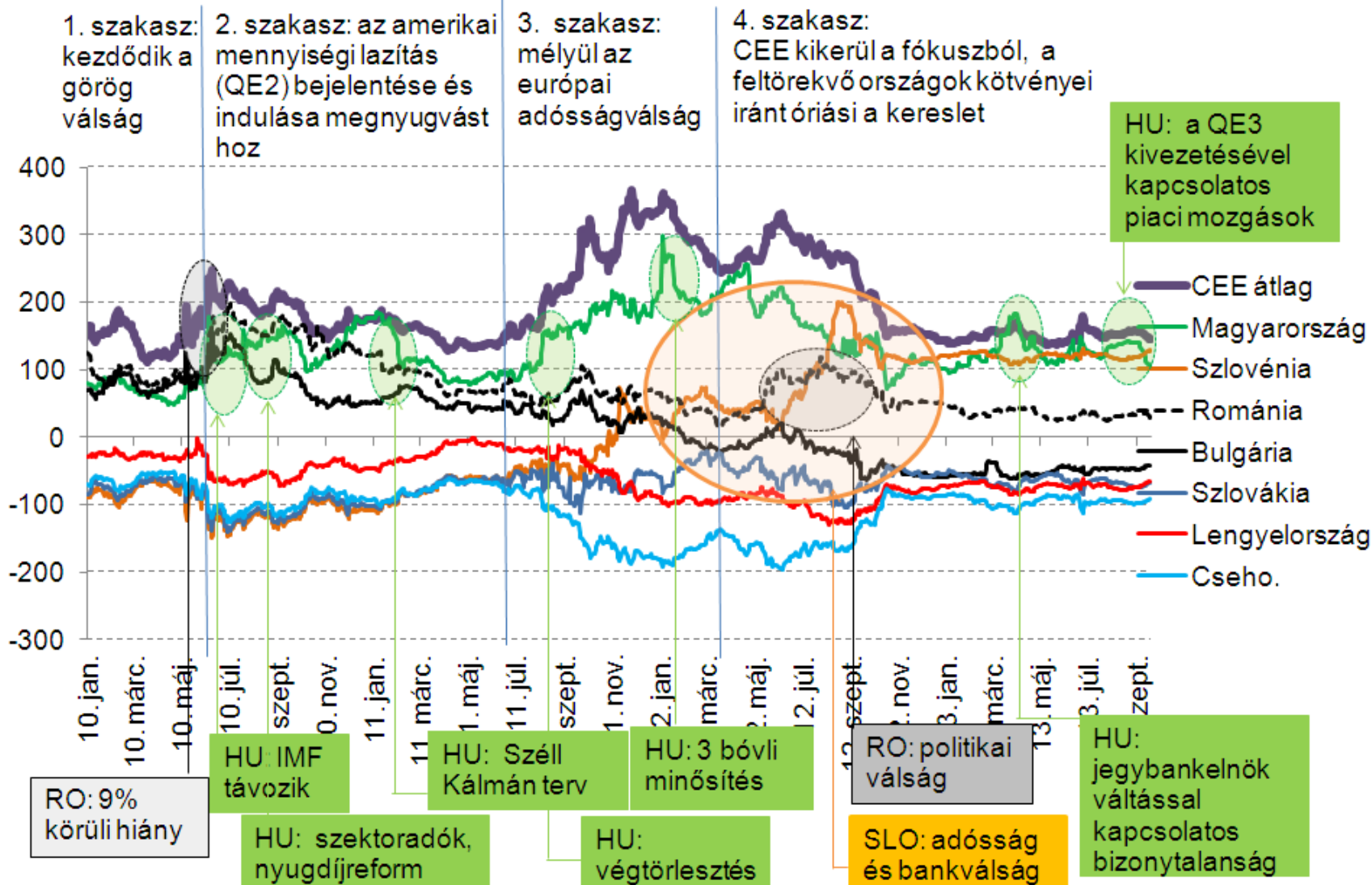
Strukturális probléma (4): a régióban továbbra is nálunk a legmagasabb az államadósság, ami sérülékenységet okoz

A konszolidált államadósság (a GDP-arányában, %)

A strukturális tényezők mellett természetesen az országspecifikus események és a gazdaságpolitika is befolyásolja az egyes országok relatív megítélését

A CEE térség átlagos CDS- felára és az egyes országok relatív pozíciói (bázispont)

Forrás: Reuters, a CEE átlag a fenti országok átlaga, az egyes országok vonalai pedig a CEE átlagtól való eltérést ábrázolják

Tartalom

---

1. A 2013. évi költségvetés megvalósításának gazdasági környezete:

- a külső környezet változása;
- a fő makrogazdasági változókra adott prognózisok és azok teljesülése;
- a várható tendenciák;

2. A költségvetés folyamatainak főbb jellemzői a Költségvetési Tanács határozatainak és azt alátámasztó indoklásoknak a tükrében

A KT értékelése a 2013. évi költségvetési folyamatai várható alakulásáról és a 2014. évi kilátásokról KT 2013. szeptember 23-i határozata alapján (1)

A Tanács **2013**-ra tekintve megállapította, hogy

- az évközi kiigazító intézkedések a bevételek számottevő alulteljesítésének kockázatát – az ÁFA kivételével – megfelelően mérsékeltek,
- így - a 2013. II. negyedévében már jelentkező gazdasági élénkülés fennmaradásával számolva - a 2014. évi költségvetés **bázisoldali kockázatai nem jelentősek,**
- e kockázatokat tovább mérsékli a pénztárgépek on-line bekötésének teljes körűvé válása, valamint az, hogy a Tervezet a 2013. évben várhatóan alulteljesülő adónemek esetében a várható teljesítést tekinti a 2014. évi előirányzat bázisának.

A KT értékelése a 2013. évi költségvetési folyamatai várható alakulásáról és a 2014. évi kilátásokról KT 2013. szeptember 23-i határozata alapján (2)

A Tanács **2014**-re tekintve megállapította, hogy

- a gazdasági növekedésre vonatkozó 2,0 százalékos kormányzati előrejelzést megvalósíthatónak tartja a nemzetközi konjunktúra élénkülése, a bővülő belföldi kereslet – a lakossági fogyasztás, az uniós forrásokra épülő állami beruházások és a Növekedési Hitelprogram második üteméből forráshoz jutó magánszféra beruházásai – figyelembevételével,
- **a GDP 2 százalékos emelkedése a gazdasági növekedés lehetséges tartományának felső sávjába tartozik,**
- a rendelkezésre álló előrejelzések egy része a Növekedési Hitel-program kiterjesztése és a gazdaságot ösztönző további intézkedések eredményét még nem vette figyelembe, ami a kivetítésekben szereplő értékeknél kedvezőbb gazdasági növekedést sem zárja ki.

A KT értékelése a 2013. évi költségvetési folyamatai várható alakulásáról és a 2014. évi kilátásokról KT 2013. szeptember 23-i határozata alapján (3)

A Tanács **2014**-re tekintve megállapította, hogy

- a 2014. évre előirányzott 2,9 százalékos GDP arányos hiánycél, valamint az államadósság-mutató 2013. évi 76,8 százalékos értékének 2014-re 76,4 százalékra való mérséklődése a Stabilitási törvényben foglalt követelményeknek megfelel,
- a hiány mérséklése a költségvetési tervezet elemzése alapján megvalósítható, de a tervezett hiánycél mindössze 0,1 százalékponttal marad el a 3,0 százalékos követelménytől és a tervezett javulása pedig mindössze 0,4 százalékpont, a vártnál alacsonyabb gazdasági növekedés, alacsonyabb infláció, vagy az önkormányzati hiánynak és adósságnak, **illetve a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek adósságának a becsültnél kismértékben nagyobb értéke is megakadályozhatja az adósság szabály érvényesülését, a hiánycél tartását.**

A KT értékelése a 2013. évi költségvetési folyamatai várható alakulásáról és a 2014. évi kilátásokról KT 2013. szeptember 23-i határozata alapján. (4)

A Tanács *2014*-re tekintve megállapította, hogy

- a költségvetés tervezete a 2014. évi bevételi előirányzatok közül elsősorban az áfa-bevételek esetében a fogyasztás növekedéséből és más – a gazdaság „fehéredéséből” származó - hatást is túlzottan optimistán becsüli meg,
- további bevételi, valamint egyes kiadási sorokon vannak negatív kockázatokat. Ilyen például több vállalati adónem és különösen a koncessziós bevétel. A kiadási oldalon feszítettek a felsőoktatás és a humán-szolgáltatások előirányzatai, valamint közútkezelés finanszírozása,
- **a felsorolt kockázatok ismételt elemzése szükséges**, és ennek figyelembevételével indokolt a 2014. évi törvényjavaslatban a tartalékok mértékének meghatározása, vagy a kockázatok kezelésére alkalmas intézkedések kezdeményezése.

A KT értékelése a 2013. évi költségvetési folyamatai várható alakulásáról és a 2014. évi kilátásokról KT 2013. szeptember 23-i határozata alapján (5)

A Tanács *2014*-re tekintve megállapította, hogy

- indokolt a Stabilitási törvény 2015-ben hatályba lépő előírásaiból következő feszültségek megvizsgálása** annak érdekében, hogy a szabály teljesüléséhez szükségesnek látszó – a gazdasági növekedés ellen ható – erőteljes költségvetési kiigazítás elkerülhetővé váljon.

**KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ
FIGYELMET!**